erhalten 10 } October.
beantw. 23 }

1

A. Horwitz

An den hochgeehrten Herrn Dr. Zunz in Berlin. –

1

131

Hoffentlich ist Euer Wohlgeboren durch öffentliche Blätter die Kunde zugekommen, daß ein hier verstorbener Gelehrter, mein Schwieger-vater, nämlich Rabbi Nachman Krochmal, an seinem Sterbebette, und seinen Leidenden aufgetragen, seine hinterlassenen Schriften, Euer Wohlgeboren zur Redaction und Herausgabe zu überschicken. – Wenn ich nun einerseits mit Zuversicht voraussetze, daß Sie hochgeehrter Herr, mit Freude eine Gelegenheit ergreifen werden, um der frommen Anordnung unserer Weisen „מצוה לקיים דברי המת" nachzukommen und zwar eines Verstorbenen der während seines ganzen Lebens, Ihrer ausgezeichneten Persönlichkeit, Ihrer ruhmgekrönten Gelehrsamkeit, die höchste Verehrung und Achtung zollte, so bin ich andrerseits von der Überzeugung durch-drungen, daß die Durchlesung der in Rede stehenden Schriften, beinahe 30 jähriger, frommer, redlicher und scharfsinniger Forschung Sie einen hochgeehrten Herrn nicht minder bewegen werde das Andenken ihres Verfassers, der aller Ehrsucht fern, in stiller Zurückgezogenheit, Gesundheit und Leben, den Wissen-schaften, um ihrer selbst Willen, opferte, der Vergessenheit

ARC 4° 792/G 14 - 285-1

2

zu entreißen, der Nation aber, durch die Veröffentlichung
neuer, origineller, allen Heil befördernder Ansichten, unschätzbare
~~[illegible]~~ Dienste zu erweisen. –

Wohl werden Euer Wohlgeboren (!) in den Arbeiten
des Mannes, der, vom auch bewegtesten Geiste, doch gar oft,
in seinem Fortschreiten durch die hemmenden Fesseln eines
siechen gebrechlichen Körpers behindert, seine Ideen nicht
~~[illegible]~~ jene schöne Uniformität erreichen konnte, die die Welt
in Ihren Schriften bewundert, wohl werden Sie viel zu
feilen, zu ändern und zu einen haben, sehr wir gerne
nur der Herausgabe der Schriften Euer Wohlgeboren
einen materiellen Nutzen erwachsen zu sehen wünschen. –

Belieben Sie mir daher Hochgeehrter Herr,
baldigst die Bedingnisse zu eröffnen, unter welchen
Sie sich der Arbeit unterziehen wollen, die Portokosten
werde ich seiner Zeit mit Vergnügen erstatten. Beiliegend
eine Uebersicht des Manuskriptes, Hr. Goldenberg der
sie – die Uebersicht – abgeschrieben, schätzt das Werk
auf 20 Druckbogen.

3

Einer geneigten Antwort entgegensehend verbleibe ich mit der unbegränzten Hochachtung

156

Der Ergebenster

Tarnopol am 2ten October 1840.

Dr Horwitz
Mitglied der k. k. Gesellschaft der Aerzte zu Wien und Kreis-Arzt zu Tarnopol.

per [illegible]

4

ספר נוה נופי הגיון

תוכן ענייני הספר

שער א'. הסמיך: עפ"י משנת תו"ל זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מות (יומא ע"ב ב')
— ב'. השבילין: התורה הזו דומה לשני שבילין אחד של אור ואחד של שלג, הטה בשלו מת באור, הטה בשל זה מת בשלג, מה יעשה? ילך באמצע. (ירושלמי חגיגה)
— ג'. המבוכה: מה יעשה?
— ד'. התיקון: ילך באמצע.
— ה'. (ואינני רשע בפני)
— ו'. הסימן הרוחני והאות: נותן לבחוריו סימן הניכר להם כדי לספר את האומן מה שהוא יכולה לשמוע. (ספרי מכילתא)
— ז'. גוים ואלהיו: כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' וגו'.
— ח'. עם עולם ומועדיו: אני לא שניתי, ואתם בני יעקב לא כליתם וגו'.

מכאן ואילך לא זכה המחבר ז"ל את השערים באותיות ובסימנים
והצגתים כמות שהם, והמשא הנאמר על שם המוציא לאור לסדר
אולם כל שער לפי ענינו ועניניו ולסדרן בסדר כראוי.

ז

1 שער. מועדי עם עולם: ונתתי רוחי בכם וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם.
2 שער. זיו למסורת: הפירוש במצות ובהלכה (תשב"ץ) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך (דברים ל"ב ז') דבר בעתו
מה טוב, אילולי עמד שפן בשעתו, ועזרא בשעתו, ור"ע בשעתו לא היתה תורה משתכחת מישראל?
(ספרי פ' עקב) כי עפ"י הדברים האלה כרתי אתך ואמר, אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות. ( )
3 שערי האגדה ובעלי האגדה: רצונך להכיר את מי שאמר והיה העולם למוד אגדה, שמתוך כך אתה מכיר ומדבק בדרכיו (ספרי פ' עקב)
אמר רז"ל הבאו אגרתא. הכותבה אין לה חלק, הדורש מתרגם, והשומעה אינו מקבל שכר. (ירושלמי
לא אסתכלית באגרתא וכו' (ירושלמי שבת פ' כל כתבי)
4 שער: חקר אבות: שאל נא לדור ראשון וכונן לחקר אבותם (דברים ל"ב ח')
5 שער. הכוונה ותכליתה: משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג?
הציץ עליו בעל הבירה ואמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אברהם אבינו אומר תאמר שהעולם
6. שער. גבורים והצעתם לחקר האמונה: הגה בלא מנהיג? הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם. (ב"ר פ' ל"ט)
7 בניאור שיטת הרמב"ם ז"ל באלהות ובכל הפילוסופיה הרגיונית: ב' ענני ראשית דרכו.
8 נזכר דברי נשאנזער ושטתו באלהות ובכתבי תורה והנבואה, ובכל ספריו ומכתביו.
— .

אחרי יקר וחכם נכבד שלום לך עד גדל ואורך ימיך!

שמתי על המשא הנאמר להציג לפניך את נזר תוכן ענייני הספר אשר המנוח היקר הרב החכם החוקר המלא, והפילוסוף המובהק מהר"ר
מחבר הנזכר והמחבר ז"ל הנ"ל אשר תשאיר אותו ברכה, ואם באתי לערך לפניך מכל התמצאות והתעודות הנמצאות בזה הספר חנוך הידוע
יתרון יש להתפזר ולהתבונן [illegible] זה עוד בעתוק הדברים, והספר הוא פנינים יקרים כן הנרנש יש הנשמה. וכן
כי רצונו שיתפרסם מעלה יקרו רק על ידיך ולא על ידי אחר, ורצונו של אבי הוא כבודו, ויען כי המנוח היקר ז"ל אמר עשה הוא לפני פטירתו
כי חפץ ה' בידך יצליח להוציא לאור את הספר היקר הזה ע"י הדפוס. עם הצעות וסימנים לסדר ראוי ועבודתו גדול כמוך
ראו ישרים וישמחו וכל עולה תקפץ פיה. — ואנחנו כלנו פה מודים ומחזיקים לך טובה, ואין ספק
עליך וכל אשר לך שלום וברכה וטובה כחפצך ובחפץ אדמתך ואוהבך.

הכ"מ כרוחב ומכירת חשיבות התורה באמת ובפנים והבפנים
אנוכי לשלוח מהרליביך בחפץ. וגם התחברות השלישית
הגאון לאור החנוך הגדול ואוהב תמיד וערת ורחב לבבך.
אוהבך בחבה ובדבק ביקרך הרב מנשה הלוי גוטלאנד גוטנבערג